

15 maart 2012

Schimmelpenninck lezing

‘Het paard was wijzer dan zijn meester’

Hoe de Schimmelpennincklezing aan zijn naam komt

In 1900 viel graaf Schimmelpenninck van zijn paard.

Niets bijzonders, er vielen in die tijd wel vaker heren van hun paard. Deze val van Schimmelpenninck was echter een belangrijke. Was de graaf niet van zijn paard gevallen, dan had hij in de Tweede Kamer tégen de leerplichtwet willen stemmen. Nu hij niet op kwam dagen, werd de (ontwerp-)leerplichtwet met één stem verschil aangenomen.

Schimmelpennincklezing

Ingrado maakte als vereniging een bijzondere ontwikkeling door. In de loop der jaren zijn we getransformeerd van een aantal mensen die werkten vanuit de wet en regels naar een goed georganiseerde vereniging met een visie op het recht op onderwijs. Met het instrument *leerplicht* in de hand, staat Ingrado vooral voor de bescherming van het *recht* op onderwijs voor leerlingen die om wat voor problemen dan ook dreigen uit te vallen.

Ingrado wil ook anderen inspireren om zich in te zetten voor de bescherming hiervan. Daarom heeft Ingrado het initiatief genomen voor de Schimmelpennincklezing. Een tweejaarlijkse lezing die uitdaagt om vanuit het perspectief van jongeren te kijken naar de mogelijkheden die er zijn om kinderen en jongeren binnen boord te houden. Mogelijkheden die er anno 2012 zijn door alle ontwikkelingen in onderwijs, arbeid en jeugdzorg. En over twee jaar hebben we het misschien wel vooral over de kansen die er zijn om jongeren bij de arbeidsmarkt te betrekken. Wie zal het zeggen? Wat vaststaat is dat Ingrado iedere twee jaar door de lezing zal laten zien waar ze voor staat: Ontwikkeling! En dat we daar graag onze partners in het veld bij blijven inspireren en betrekken. Omdat leren werkt.

We bedanken de familie Schimmelpenninck dat zij haar naam heeft willen verbinden aan onze lezing.

We zijn trots dat Lodewijk Asscher, wethouder Jeugd en Onderwijs van de gemeente Amsterdam het spits heeft af willen bijten met de eerste Schimmelpennincklezing .

We hopen dat u ook inspiratie vindt in deze verhalen.

Carry Roozemon
Voorzitter Ingrado

De graven Schimmelpenninck

Rutger Jan Schimmelpenninck

Dames en heren,

Ik ben aangekondigd als graaf Schimmelpenninck. Maar... daar zijn er meer van. Ik ben Rutger Jan Schimmelpenninck. Ik woon in Amsterdam, ik ben hier 37 jaar advocaat. Het is een grote eer voor de familie Schimmelpenninck dat de lezingencyclus van Ingrado van start gaat als Schimmelpennincklezing en voor mij dat ik deze eerste lezing mag openen.

Zoals blijkt uit de uitnodiging, is de directe aanleiding voor de naamgeving van deze lezing dat in 1900 graaf Schimmelpenninck van zijn paard viel. Door die val brak hij zijn been en kon hij als Kamerlid niet deelnemen aan de stemming over de leerplichtwet. Die werd met een nipte meerderheid van één stem aangenomen. Dat verhaal staat in geschiedenisboekjes als leuke anekdote. Maar als deze Schimmelpenninck zou horen dat hem nu deze twijfelachtige eer wordt bewezen, denk ik dat hij zou zeggen dat als iemand in de familie Schimmelpenninck een bijdrage leverde aan de vernieuwing van het onderwijs, dat wel zijn overgroot-vader Rutger Jan Schimmelpenninck was. Hij is mijn bet-bet-bet overgrootvader, en ook mijn naamgenoot.

Deze Rutger Jan werd in 1761 geboren in Deventer als zoon van een wijnkoper. De familie was niet van adel. Hij ging naar het gymnasium in Deventer en studeerde rechten in Leiden. Zijn proefschrift in 1784 ging over een “welingerichte volksregering”. Hij was geïnspireerd door de ontwikkelingen in de VS en de verlichte ideeën van de patriotten in Nederland.

De patriotten zijn vanaf het midden van de 18e eeuw opgestaan uit progressieve regenten en burgers uit maatschappelijke middengroepen zoals predikanten, beoefenaren van vrije beroepen en kooplieden. Zij verzetten zich tegen de ouderwetse structuren waarbij regenten, gildes, steden en provincies hun eigen belang stelden boven het nationale belang. De patriotten spraken over een beter ingerichte maatschappij. De idealen van hen draaiden om “het huiselijk geluk”. Alles moest bijdragen aan het huiselijk geluk van een ieder.

Rutger Jan werd na zijn afstuderen advocaat en vooraanstaand patriot in Amsterdam, later ambassadeur van de Bataafse republiek in Parijs en Londen, en in 1805 raadspensionaris van de Bataafse Republiek.

Rutger Jan Schimmelpenninck en zijn vrouw worden bedankt voor hun betrokkenheid

In 1806 werd een belangrijke stap richting centralisatie gezet door invoering van het eerste centraal geregelde belastingstelsel. Dat maakte de weg vrij voor de invoering van de schoolwet en dat is voor de lezing van vandaag belangrijker.

Scholen werden in de 18e eeuw beheerd door stedelijke of kerkelijke autoriteiten. Er was geen enkele centrale aansturing, er was geen ministerie voor onderwijs, er waren geen onderwijsinspecteurs. Kunt u zich dat nu, in onze tijd, voorstellen...?

In de tijd van de Verlichting komt ook een debat op gang over de verbetering van de scholen en verschijnen naar aanleiding van wetenschappelijke prijsvragen publicaties over een "wel-ingerichte school".

De echte verandering kwam van een zuiver burgerinitiatief: de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, opgericht in 1784. Het Nut wilde "evenwichtige ontplooiing van de zedelijke, verstandelijke en lichamelijke vermogens van de leerlingen", zowel jongens als meisjes, maar had tegelijkertijd sterke kritiek op misstanden zoals slechte behuizing, hoofdelijke leermethodes, de manier van straffen en onbekwaamheid van onderwijzers. Onderwijzers moesten niet alleen leermeesters zijn, maar ook opvoeders tot goede burgers.

Het Nut werd opgericht in Edam (en is daar nog steeds gevestigd) en was politiek neutraal zowel protestanten als katholieken sloten zich aan. Ook de patriotten betoonden hun sympathie voor het Nut. Via een groot netwerk in het hele land richtte het Nut volksscholen op, schreef handleidingen voor leermeesters, schoolboeken en volksromans.

Zo was het Nut, toen de Bataafse republiek in 1795 haar intrede deed, al een autoriteit als het ging om de hervorming van het onderwijs. In 1796 begon de democratie in Nederland met voor het eerst verkiezingen. En in dat jaar vroeg het Bataafse bewind het Nut te adviseren over de opvoeding van de jeugd. Het Nut vond dat de staat lagere scholen moest aansturen en controleren. Overeenkomstig dit advies wordt een agentschap, een soort ministerie, van nationale opvoeding opgericht. Dit was het eerste onderwijs ministerie in Europa!

De eerste onderwijswetten uit 1801 en 1803 werken niet goed in de praktijk en worden weer ingetrokken. Maar tijdens het bewind van Rutger Jan, hij was een man van het midden, wordt een iets gematigde schoolwet een feit. De nationale schoolinspectie controleerde openbare en bijzondere scholen. Leraren moesten examen doen en werden ingedeeld naar capaciteit in vier rangen. Er kwam klassikaal onderwijs. Scholen moesten werken met vaste boekenlijsten.

Particuliere scholen behielden nog wel een deel van de vrijheden, om te veel weerstand te voorkomen en pasten zich daardoor trager aan de hervormingen aan.

Het aantal openbare moderne scholen, inclusief die van het Nut, steeg enorm.

Zo ziet u dat - door een burgerinitiatief van echt idealistische burgers die zich het lot aantrokken van arme kinderen - een beweging is ontstaan in de tweede helft van de 18e eeuw, die heeft geresulteerd in de schoolwet van 1806. Deze schoolwet is onder de Oranjes gehandhaafd en meer dan vijftig jaar ongewijzigd gebleven. Deze wet heeft tot voorbeeld gediend voor soortgelijke wetten in vele andere landen.

Ik hoop dat bij de volgende Schimmelpennincklezingen de bijdrage voor het schoolsysteem van mijn naamgenoot Rutger Jan Schimmelpenninck in gedachten wordt gehouden. Dat de geest en het gedachtegoed van de Verlichting om tot “welingerichte scholen” te komen, waarbij ieder de kans krijgt zich te ontplooiën, in deze lezingen mag doorklinken.

Ik dank u voor uw aandacht.

Schimmelpennincklezing 2012

Lodewijk Asscher, wethouder Onderwijs & Jeugd gemeente Amsterdam

Inleiding

Een goede leerkracht draagt niet alleen kennis en kunde over aan een kind. Een goede leerkracht laat het kind ook niet los. Aandacht en liefde voor de leerling en het vak, dat is waar het in het onderwijs over gaat. Dat is voor mij de essentie van leerrecht. In mijn speech over de sociale democratie verwoordde ik het als volgt: Het is een ijzeren Hollywoodwet: Laat zien dat de hoofdpersoon verliefd is, laat het hem niet zeggen. Als je een personage wel hoort zeggen "Ik hou van jou", maar je het niet ziet, ga je hem wantrouwen. Show, don't tell.

Maken we het waar?

Dit geldt ook voor het leerrecht. De meeste mensen hier aanwezig staan niet zelf voor de klas, maar ik vind dat iedereen vanuit deze grondhouding zou moeten handelen. We kunnen het wel hebben over leerrecht, we kunnen wel zeggen dat ieder kind recht heeft op goed onderwijs, maar maken we het waar? Maken we het waar voor kinderen die buiten de boot vallen omdat er bezuinigd gaat worden op passend onderwijs. Maken we het waar voor kinderen die thuis zoveel problemen hebben dat regelmatig naar school gaan onmogelijk is? Maken we het waar voor die grote groep leerlingen die in het eerste jaar van het MBO uitvallen omdat ze een verkeerde opleiding hebben gekozen? Maken we het waar voor leerlingen die van school moeten omdat er geen geschikte stage is gevonden? Het antwoord laat zich raden, beste aanwezigen. Nee. Voor deze kinderen zijn het mooie woorden die weinig waard zijn. De beste manier om deze kinderen te laten merken dat we staan voor goed onderwijs, is door ze het ook te laten merken.

Voorvechters met passie

Ik kom iedere dag onderwijzers en docenten tegen die met passie voor de klas staan, die hun uiterste best doen om hun leerlingen het beste uit zichzelf te laten halen. Zij werken keihard om de belofte waar te maken dat ook wie met een achterstand begint als winnaar kan eindigen. Ik zie medewerkers in de jeugdzorg en vrijwillige coaches die weten dat een veilige thuishaven een voorwaarde is voor een succesvolle schoolloopbaan. Ik zie leerplichtambtenaren die met diverse instanties bemiddelen totdat een leerling weer iedere dag naar school kan. Dit zijn de mensen die vechten voor het recht op goed onderwijs voor ieder kind. Zij laten zien dat leerrecht bestaat. Without telling, they show it.

Ingrado

Ingrado heeft mij uitgenodigd hier vandaag te spreken over mijn idealen en mijn strijd, en zo een effectieve invulling te geven aan het begrip leerrecht. Ingrado wil dat mensen vertrouwen hebben in het onderwijs. Dat wil ik ook.

Schoolgebouw

Als wethouder Onderwijs in Amsterdam ga ik formeel alleen over schoolgebouwen, maar dat zag en zie ik anders. Ik kan mijn kind naar een mooi schoolgebouw brengen, maar als de les slecht is, maak ik mij zorgen over de toekomst van mijn kind. In Amsterdam verkeerde het basisonderwijs in een noodtoestand. Meer dan veertig scholen waren zwak tot zeer zwak maar er waren nog veel meer scholen om zorgen over te hebben. Dat betekent dat ruim 9000 kinderen niet het onderwijs kregen waar ze recht op hadden. En dat kan niet. Als je er dan nog niet mee gaat bemoeien als wethouder, wat doe je dan in de politiek? Nietsdoen was simpelweg geen optie. We ondersteunen de scholen bij het verbeteren van hun onderwijs. We zitten nu achterin de klas. We kijken. Begrijpt een leerling wat die leerkracht zegt? Zijn de leerlingen actief betrokken? Benut de leerkracht de lestijd wel effectief? Door middelen slim en samen met schoolbesturen in te zetten, is veel bereikt. Nog 14 scholen te gaan en dan is de kwaliteit van het onderwijs op alle basisscholen in Amsterdam voldoende te noemen. Dit ga ik ook doen in het voortgezet onderwijs. Achterin die klas zitten. Dit noem ik 'show, don't tell'.

‘Show, don’t tell’

Lodewijk Asscher tijdens de eerste Schimmelpennincklezing

Dag van de leerplicht

Ook vandaag, op de dag van de leerplicht, gaan we de klas in. Dit keer zitten we niet achterin de klas. We staan voor de klas en zetten samen met de school, leerlingen in het zonnetje. We hebben de Amsterdamse leerplichtprijs in het leven geroepen voor de klas met het minste verzuim. Per deelnemende school krijgt de klas met het minste verzuim een wisselbeker omdat het de meest kansrijke klas is van de school. Ik heb vandaag een wisselbeker uitgereikt op de Berkhoff, een school die jongeren opleidt tot onder andere banketbakker. At5 was ook aanwezig en vroeg een leerling uit de winnende klas of hij wel eens spijbelde. "Nee", zei de jongen. De reporter vroeg verder: "Wil je dan niet met meisjes afspreken? Dat deed ik onder schooltijd." De leerling zei toen: "Ik wil wel met meisjes afspreken maar dan moet ik eerst mijn diploma halen. Meisjes willen wel dat ik iets te bieden heb. Poen."

De vlag uit hangen

Als ik in juni de vlaggen en tassen buiten zie hangen dan ontroert mij dat enorm. Die vlag met die tas betekent: hier woont een trotse jonge Amsterdammer met diploma. Hij of zij heeft iets bereikt en niet zomaar iets. Dit diploma is zijn/haar toegangkaart naar een goede toekomst. Ik gun iedere jonge Amsterdam dat trotse gevoel. Een goede toekomst voor het kind is ook een toekomst voor de stad. Goed onderwijs is een keihard economisch belang.

Geen geschoolde werknemers, geen inkomen. Mensen met goede banen leveren economische groei. En economische groei betekent meer investeringen in goed onderwijs.

Onorthodoxe aanpak

Ik ben dan ook blij u te kunnen vertellen dat steeds meer jongeren in Amsterdam de vlag uithangen. Er zijn nu bijna 40% minder voortijdig schoolverlaters dan vier jaar geleden. Dit is bereikt door weer een onorthodoxe aanpak. De leerplichtambtenaren van de gemeente zijn zichtbaar aanwezig in en om de scholen. Tot een paar jaar geleden een onmogelijk gedachte en inmiddels weten we niet beter. We accepteren niet dat kinderen thuis zitten en halen ze desnoods thuis op.

Leerplicht tot 23 jaar

Ik ben geïnteresseerd in wat werkt en wat werkt is de afspraak in Amsterdam om de leerplicht op te trekken naar 23 jaar tot een leerling beschikt over een start- of beroepskwalificatie. Jongeren die dreigen uit te vallen, signaleren we nu eerder en we grijpen in. We laten deze jongeren niet bungelen. We laten zien, maar meer nog, merken dat we ze missen. Zelfs, of eigenlijk juist, in de zomervakantie waar de kans op uitval het grootst is, laten we zien dat je als jonge Amsterdammer er toe doet. Vorige zomer hebben we met het Amsterdamse VSV zomeroffensief l'm In 700 MBO-leerlingen bereikt en bemiddeld naar school of werk.

Oproep aan MBO

Ook in het MBO zie ik veel mensen die met passie hun werk doen. Zet het geld in op de werkvloer en niet op ingewikkelde organisatiestructuren en management. Als we passie voor de klas nodig hebben, dan heb je ook passie van bestuurders nodig. Hoe haal je het dan in je hoofd om als bestuurder van een onderwijsinstelling meer geld te willen verdienen dan de Balkenende norm. Ik ga er van uit dat iedere schoolbestuurder lessen trekt uit de onfortuinlijke affaire 'Amarantis'. En ook, misschien wel juist op MBO's moet de gemeente alle zeilen bijzetten om leerlingen – vooral op niveau 1 en 2 - binnen de schoolmuren te houden. Terwijl het verzuim over de hele linie daalt in Amsterdam, fors daalt, stijgt het verzuim op de niveaus 1 en 2 op het MBO.

Snellere doorlooptijden

Mede hierom bepleit ik een aantal verregaande maatregelen. Ik wil af van de lange doorlooptijden en sneller die financiële prikkel geven. Dat werkt. We moeten duidelijke normen stellen en handhaven. Daarmee laten we juist zien dat het kind er toe doet. Ik ga daarom dit jaar experimenteren met bestuurlijke boetes afgeven. Ook wil ik experimenteren met het versnellen van de doorlooptijden met het verbeteren van de leerpluchketen. Voor het eerst zal binnenkort een OM zitting plaatsvinden op de school zelf.

Schoolveiligheid

Ook is het noodzakelijk de schoolveiligheid aanpakken. Er moeten duidelijke regels zijn op school. Wat mag wel, wat mag niet. Wel of geen mobieltje in de klas? Duidelijke regels horen bij de basiskwaliteit van de school. Ik ga de komende tijd gevraagd en ongevraagd met scholen in gesprek over de verbetering van de sociale veiligheid. Legitimiteit van ingrijpen is het waarborgen van de veiligheid voor leerlingen en leerkrachten. Kortom niet afwachten tot het misgaat, maar actief op de scholen af om het gesprek aan te gaan.

Taaloffensief

Een ander punt waar ik mij grote zorgen om maak is de taalvaardigheid van veel Amsterdamse leerlingen. Het recht op goed onderwijs staat onder druk als een kind een taalachterstand heeft. Een vierde van de Amsterdamse leerlingen had een hoger advies kunnen krijgen ware het niet dat het kind een taalachterstand heeft. Dit kan echt niet. Dit vraagt om een mentaliteitsverandering bij ons, bij ouders en bij leerlingen. De taal spreken, vergroot je kansen. En hierbij duld ik geen vrijblijvendheid. Als het ouder-kind centrum een ouder adviseert om het kind naar de voorschool te doen, dan moet een ouder daar volledig gehoor aan geven. Doet een ouder dat niet dan zal ik desnoods drang en dwang uitoefenen. Dit was de laatste generatie met een taalachterstand. Dit en goed onderwijs is mijn droom.

Drang en dwang

Natuurlijk zijn niet alleen de overheid en de scholen aan zet. We reiken onze hand uit en dan verwacht ik ook van ouders en leerlingen dat ze het leerrecht pakken. Sterker, het is hun plicht. Als we zien dat ouders of leerlingen zich niet houden aan deze plicht, ondanks alle mogelijkheden, dan moeten we als overheid ook niet terugdeinzen voor het inzetten van drang en dwang. We mogen niet terugschrikken een boete te geven aan ouders wanneer het kind niet naar school komt. Juist in de cruciale jaren voordat de leerplicht begint.

Veilige omgeving

Het werkt niet als we de verantwoordelijkheid alleen bij het onderwijs leggen. Een grote groep kinderen blijft moeilijk 'bij de les' door problemen thuis. Wat veroorzaakt het spijbelen of de problemen op school? In welke omgeving groeit de jongere op? Leeft hij in een veilige omgeving of in een gezin met meerdere problemen, zoals werkloosheid, schulden, alcoholisme, criminaliteit? Geborgenheid, een warm nest, is een voorwaarde voor een succesvolle deelname aan het onderwijs. Een veilige omgeving is noodzakelijk om de belofte waar te maken dat ook wie met een achterstand begint, als winnaar kan eindigen. En die belofte wil ik waar maken.

Kwetsbare huishoudens

Een derde van de Amsterdammers leeft op of onder de armoedegrens. Van die 30% heeft ongeveer 55.000 huishoudens te maken met meerdere problemen. Jongeren worden soms gedwongen om te gaan werken of voor hun broertjes en zusjes te zorgen in plaats van naar school te gaan. Een leerplichtambtenaar kan een jongere of zijn ouders dan wel aanspreken op zijn schoolverzuim, maar daarmee is de oorzaak van het verzuim niet opgelost en wordt het leerrecht bedreigd.

Één hulpverlener aan de keukentafel

Een leger hulpverleners op het gezin afsturen, werkt niet. We lossen de problemen nu op met één hulpverlener. Aan de keukentafel. We luisteren goed naar het ware probleem en kijken eerst wat het gezin hier zelf aan kan doen, zo veel mogelijk met hulp uit de eigen omgeving: familieleden, burens, vrienden of vrijwilligers. Dat geeft het gezin zelfvertrouwen. En wij laten zien dat we vertrouwen hebben in het gezin.

De belofte

Maken we het waar? Iedere keer weer stel ik mezelf die vraag. De belofte dat ook wie met een achterstand begint, als winnaar kan eindigen. Ik wil de parels gaan zien. Ik wil bestuurders zien die durven te kiezen. Jullie zijn verantwoordelijk voor die parels. Pas niet alleen de regels toe maar kijk vooral waar de regels voor zijn gemaakt. Wat is nodig?

Lezing leidt tot inspiratie en gesprek achteraf

- We zien steeds weer dat investeren in echt contact met de leerling loont.
  - We zien steeds weer dat investeren in de professional met passie voor het vak loont.
  - We zien steeds weer dat investeren in een goede aansluiting met de arbeidsmarkt loont.
- Ik spreek iedereen dan ook aan op deze verantwoordelijkheden: scholen, bedrijven, leerlingen en ouders. En we moeten ook elkaar durven aanspreken op wat we nodig hebben.

Slot: mijn ideaal

Mijn ideaal is goed onderwijs. Ik geloof in een samenleving waar je ook als je met een achterstand begint, vooraan kan eindigen. Een samenleving waarin onze kinderen zich zeker voelen, goed onderwijs krijgen en een goede baan. Ik wil veranderingen en daarom zit ik in de politiek. Ik wil proberen scholen te verbeteren en moet daarvoor desnoods met bestuurders en politici ruziemaken en dingen blijven uitproberen tot het lukt.

We gaan door tot ik mij geen zorgen meer hoeft te maken over de toekomst van de kinderen in mijn stad omdat ze in de schoolbank zitten, goed onderwijs krijgen, de Nederlandse taal beheersen en in een veilige omgeving opgroeien. Ik ga door tot er iets is veranderd.

Ik daag u uit met mij mee te strijden voor het recht op goed onderwijs. Niet de overheid geeft dit recht vorm. Dat bent u. Verandering begint bij u zelf. Zelfreflectie is daarbij nodig. Ik heb een hekel aan mensen die zeggen dat het niet anders kan omdat het altijd zo is gegaan. Deel niet alleen uw idealen, maar zorg dat er iets verandert. Ik ben geïnteresseerd in wat werkt. Goed onderwijs staat niet op zichzelf. Daarom investeer ik in leerplicht, in jeugdzorg, in veiligheid. Ik investeer in verbindingen leggen. Ik daag u uit dat ook te doen. Niet door te praten maar door het te laten zien. De zorg voor de toekomst van het kind is de zorg voor de toekomst van de maatschappij en economie, is mijn zorg, is uw zorg. Show don't tell.

Laat je hart kloppen voor het recht op onderwijs

Carry Roozmond, voorzitter Ingrado

Werd de wet in 1900 nog maar op het randje aangenomen -in 2012 is de leerplichtwet een gegeven. Het gelukkige gegeven dat ieder kind, iedere jongere in Nederland een goede start kan krijgen. 'Kan' zeg ik, want het aantal voortijdig schoolverlaters is groot en baart nog steeds zorgen. En die zorgen worden alleen maar groter - getuige ook de protesten tegen de invoering van 'passend onderwijs'. De zorg binnen gemeenten en binnen scholen is dat zwakke leerlingen door hun problemen thuis, problemen met de leerstof, gebrek aan motivatie, alleen maar vaker uit zullen vallen dan nu het geval is.

Het goede nieuws is – we hebben alle ingrediënten in handen om ervoor te zorgen dat het goed komt. Bevlogen leraren, betrokken bestuurders en structuren voor zorg in het onderwijs. In het MBO zijn goede afspraken gemaakt. Verzuim pakken we aan en afspraak is afspraak. Alleen: de regels voor het toepassen van onder andere de AWBZ, de bekostigingsregels voor leerlingen in het onderwijs, de normen voor te volgen uren school voor de leerplicht, maken het moeilijk om alle instrumenten effectief in te zetten om leerlingen binnen boord te houden.

Twee voorbeelden uit de praktijk

Een middelbare school die niet verder kan met een leerling omdat de leerling zorg nodig heeft. Die zorg is voorhanden - en kost drie dagen per week. Met die drie dagen zorg is de jongere op het juiste spoor te krijgen. De school is bereid de leerling de overige twee dagen een lesprogramma te bieden. Eind goed al goed? Nee. Kan niet.

De leerplichtambtenaar kan en mag nu niet akkoord gaan omdat het verplichte aantal schooluren voor de leerling niet wordt gehaald. En de financiering door de ABWZ komt in de knel omdat de leerling niet volledig in zorg zit, maar ook niet volledig op school.

Of een leerling, al twee keer uitgevallen op een MBO, vindt alsnog in november een plek bij een werkgever die het met hem aandurft. Op voorwaarde uiteraard dat hij zijn opleiding ernaast volgt. Kan niet, want die opleiding is al gestart, de telling is al rond.

Twee voorbeelden, waarbij de oplossing feitelijk voorhanden is. De oplossing zit er namelijk in dat schoolbestuurders en gemeenten de ruimte krijgen om de reeds bestaande oplossingen en maatregelen die voorhanden zijn, in praktijk toe te passen in het belang van de leerling. Wat er nodig is, is ruimte. Overheden en bestuurders die elkaar

de ruimte geven om de regels in te vullen op een manier die het de leerling mogelijk maakt om die school af te maken. Ministeries kunnen daarvoor de financiering aan de achterkant beter op elkaar aansluiten, waardoor het aan de voorkant minder uitmaakt hoe de leerling zijn opleiding afmaakt, áls hij hem maar afmaakt. Want dat biedt niet alleen perspectief voor de jongere, maar ook voor de maatschappij. De kosten door jeugdwerkloosheid kun je zo wegstrepen tegen de kosten die de juiste begeleiding van een leerling met zich meebrengt. En dat zien gemeenten maar al te goed. Het heeft geen zin om jongeren heen en weer te schuiven tussen de zorg coördinator op school, de leerlichtambtenaar en het jongerenloket, terug naar school en weer een maand later terug bij het jongerenloket. Investeren aan de voorkant heeft zin.

Het moet en het kan anders. Het vraagt van iedere betrokken bestuurder, beslisser, ambtenaar, om ja te zeggen. Ja tegen elkaar, ja tegen gevonden oplossingen ja tegen uitzonderingen op de regels. En vooral ja, om te kiezen voor kinderen en de jeugd, want dat is een investering die zich terugverdient. Resultaat: de jongeren uit de genoemde voorbeelden kunnen aan de slag. Op school. Bij hun werkgever. Nieuw perspectief. Dat zijn de jongeren die Lodewijk Asscher al noemde. Dat is wat er gebeurt als er wordt samengewerkt.

Vandaag wordt de dag van de leerplicht georganiseerd waar de Amsterdamse wethouder Lodewijk Asscher de eerste Schimmelpennincklezing uitspreekt. De VSV-cijfers (Voortijdig School Verlaten) van verschillende gemeenten laten zien dat een aanpak die gestoeld is op doorgaan daar waar bevoegdheden ophouden, werkt. Investeren in de mensen die het doen, zoals ik hier in Amsterdam zie gebeuren, werkt. De Schimmelpennincklezing daagt u uit als partner bij het beschermen van het recht op onderwijs om visie en lef te tonen bij de ontwikkeling van de aanpak van verzuim en uitval. Laten we dit jaar benutten om met elkaar actie te ondernemen. Om met de woorden van Lodewijk Asscher te besluiten: Show, don't tell.

Voorzitter Carry Roozmond van Ingrado aan het woord

Ingrado draagt als landelijke brancheorganisatie actief bij aan het beschermen van het recht op onderwijs. Ingrado wil dit bereiken door het bevorderen van effectief beleid voor de participatie van jeugdigen in onderwijs en werk, en van goede voorwaarden voor het werk van haar leden.

